

ผลของการดูแลสุขภาพที่บ้านโดยทีมสุขภาพต่อความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเอง
และค่าความดันโลหิต ของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ
โรงพยาบาลแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี

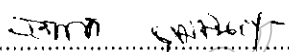
ศุชาดา อุพัทธวานิชย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ มกรานนท์ โพธิ์ชัย ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

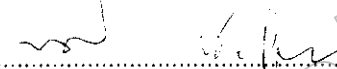
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

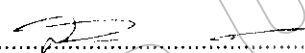
 ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุบัณฑิต นิมรัตน์)

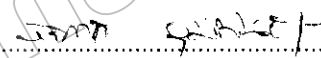
 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วีรพงศ์ วุฒิพันธุ์ชัย)

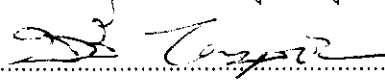
 กรรมการ
(ดร.ชลิ ไพบูลย์กิจกุล)

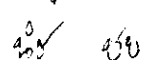
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

 ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นเรศ เชื้อสุวรรณ)

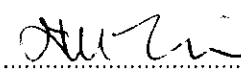
 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุบัณฑิต นิมรัตน์)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วีรพงศ์ วุฒิพันธุ์ชัย)

 กรรมการ
(ดร.ชลิ ไพบูลย์กิจกุล)

 กรรมการ
(ดร.นิตยา ไชยเนตร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ของมหาวิทยาลัยบูรพา

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ ..12.. เดือน ..มิถุนายน.... พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก คร.ฉันทนา จันทวงศ์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชณี สรรเสริญ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อีกทั้งยังได้ติดตาม กระตุ้นในการทำวิทยานิพนธ์ อย่างต่อเนื่องจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ น.อ.นพ.ไกรสร วรดิถี โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช ที่เสียสละเวลามาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า และขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่งานวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อสม. ทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการร่วมเป็นทีมสุขภาพดูแลผู้ป่วยที่บ้าน ขอขอบพระคุณผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงทุกท่านที่ได้เข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณน้า เพื่อนร่วมงาน เพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาการพยาบาลชุมชนทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาตลอดจนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

สุชาดา อุปพัทธวานิช

46910104: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน; พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คำสำคัญ: การดูแลสุขภาพที่บ้าน/ ความรู้/ พฤติกรรมการดูแลตนเอง/ ค่าความดันโลหิต/

ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ

สุชาดา อุปพัทธวานิชย์: ผลของการดูแลสุขภาพที่บ้านโดยทีมสุขภาพต่อความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเอง และค่าความดันโลหิต ของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ โรงพยาบาลแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี (EFFECTS OF HOME HEALTH CARE BY HEALTH CARE TEAM ON KNOWLEDGE, SELF-CARE BEHAVIORS AND BLOOD PRESSURE IN THE ESSENTIAL HYPERTENSION PATIENTS AT KHANGHANGMAEW HOSPITAL, CHANTHABURI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ฉันทนา จันทวงศ์, ศ.ค., รัชณี สรรเสริญ, D.N.Sc. 142 หน้า. ปี พ.ศ. 2550.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการดูแลสุขภาพที่บ้าน โดยทีมสุขภาพ ซึ่งประยุกต์ใช้ทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็ม ต่อความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเอง และค่าความดันโลหิต ของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ โรงพยาบาลแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุที่มารับบริการ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการดูแลสุขภาพที่บ้าน โดยทีมสุขภาพ ส่วนกลุ่มควบคุม ได้รับการบริการสุขภาพตามปกติที่โรงพยาบาล เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความรู้ แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลตนเอง ก่อนและหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติไคสแควร์ การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระต่อกัน และ สถิติวิลคอกซัน ไซน์ แร่ง และค่าทีแบบอิสระต่อกัน และสถิติแมนน์-วิทนียู

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุกลุ่มที่ได้รับการดูแลสุขภาพที่บ้านโดยทีมสุขภาพ ซึ่งประยุกต์ใช้ทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็ม มีความรู้และพฤติกรรมการดูแลตนเองดีกว่าก่อนได้รับการดูแลสุขภาพที่บ้าน และดีกว่ากลุ่มที่ได้รับการบริการสุขภาพตามปกติที่โรงพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนค่าความดันโลหิตกลุ่มที่ได้รับการดูแลสุขภาพที่บ้าน ซึ่งประยุกต์ใช้ทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็ม มีค่าความดันโลหิตทั้งช่วงบน และช่วงล่าง ต่ำกว่าก่อนได้รับการดูแลสุขภาพที่บ้านและต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการบริการสุขภาพตามปกติที่โรงพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

46910104: MAJOR: COMMUNITY NURSING; M.N.S. (COMMUNITY NURSING)

KEYWORDS: HOME HEALTH CARE/ KNOWLEDGE/ SELF-CARE BEHAVIORS/

BLOOD PRESSURE/ ESSENTIAL HYPERTENSION PATIENTS

SUCHADA AUPPAPATTAWANIT: EFFECTS OF HOME HEALTH CARE BY HEALTH CARE TEAM ON KNOWLEDGE, SELF-CARE BEHAVIORS AND BLOOD PRESSURE IN THE ESSENTIAL HYPERTENSION PATIENTS AT KHANGHANGMAEW HOSPITAL, CHANTHABURI PROVINCE. THESIS ADVISORS: CHANTANA CHANTAWONG, Dr.P.H., RACHANEE SUNSERN, D.N.Sc. 142 P. 2007.

The purposes of this quasi-experimental study was to examine the effects of home health care program by health care team with the applications of Orem's theory on knowledge, self-care behaviors, and blood pressure in the essential hypertension patients. The samples consisted of 60 essential hypertension patients attending the Out Patients Department, Khanghangmaew Hospital, Chanthaburi Province. The samples were randomized into the experimental and the control groups with 30 patients in each group. The experimental group received the home health care program by health care team with the applications of Orem's theory. The control group received routine service program. Data were collected by 3 questionnaires, demographic data, knowledge, self-care behaviors questionnaires. Descriptive statistics, Chi-square test, Paired t-test, Wilcoxon signed rank, Independent t-test and Mann Whitney U were adopted for the data analysis.

The results of the study revealed that after the experiment, the essential hypertension patients who participated in home health care program by health care team with the applications of Orem's theory had significantly higher score of knowledge and self-care behaviors than before the experimental and than the group participating in the routine services program at the .001 level. After the experiment, the essential hypertension patients who participated in home health care program by health care team with the applications of Orem's theory had significantly lower systolic and diastolic blood pressure than before the experimental and than the group participating in the routine services program at the .001 level.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ก
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	8
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	9
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดการดูแลสุขภาพที่บ้าน.....	12
การดำเนินงานการดูแลสุขภาพที่บ้านของโรงพยาบาลแก่งหางแมว.....	26
ความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ.....	27
พฤติกรรมและการดูแลตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
รูปแบบการวิจัย.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	59
การดำเนินการวิจัย.....	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4 ผลการวิจัย.....	73
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	74
ตอนที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเอง	
ความดันโลหิตของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง.....	77
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรม	
การดูแลตนเอง และค่าเฉลี่ยค่าความดันโลหิตของกลุ่มตัวอย่าง.....	89
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	94
อภิปรายผล.....	95
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	98
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	99
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก.....	107
ภาคผนวก ข.....	109
ภาคผนวก ค.....	127
ภาคผนวก ง.....	131
ภาคผนวก จ.....	133
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	142

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การจำแนกความดันโลหิตตามระดับความรุนแรง.....	27
2	จำนวนผู้ป่วยความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุที่มารับบริการที่โรงพยาบาล แก่งหางแมว.....	52
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่ได้รับการวินิจฉัย ความรุนแรงของโรค ก่อนการทดลอง.....	74
4	เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลของคะแนนความรู้ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ($n = 30$) จำแนกรายชื่อ.....	77
5	เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลของคะแนนความรู้ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม ($n = 30$) จำแนกรายชื่อ.....	79
6	เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลของคะแนนพฤติกรรม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ($n = 30$) จำแนกรายชื่อ.....	81
7	เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลของคะแนนพฤติกรรม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม ($n = 30$) จำแนกรายชื่อ.....	84
8	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับ ความดันโลหิต ก่อนและหลังการทดลอง.....	87
9	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเองก่อนและ หลังการทดลองของกลุ่มทดลอง.....	89
10	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความดันโลหิตช่วงบนก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง.....	90
11	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความดันโลหิตช่วงล่างก่อนและหลังการทดลองของ กลุ่มทดลองด้วยการทดสอบ Wilcoxon Signed Rank.....	90
12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนความรู้ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	91
13	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองก่อนและหลัง การทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างของค่าความดันโลหิตช่วงบนก่อนและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	92
15 เปรียบเทียบความแตกต่างแมนวิทนีย์ ยู ค่าเฉลี่ยผลต่างของความดันโลหิตช่วงล่างก่อนและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	92
16 คะแนนความรู้ และผลต่างของคะแนนความรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	134
17 คะแนนพฤติกรรม และผลต่างของคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	136
18 ค่าความดันโลหิต และผลต่างของค่าความดันโลหิต หลังและก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง ($n = 30$).....	138
19 ค่าความดันโลหิต และผลต่างของค่าความดันโลหิต หลังและก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุม ($n = 30$).....	140

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70